

Open Data

Technické štandardy
predpísané Výnosom o štandardoch pre informačné
systémy verejnej správy

Štefan Szilva
stefan.szilva (a) gmail.com

Danube Hack
16. október 2015

Právny rámec

Zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy

– **Výnos o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy**

- 2006 (prvý Výnos platný od 1. 8. 2006, 2-ročné prechodné obdobie)
- 2008
- 2010 – č. 312/2010 Z.z.
- 2014 (2x) – č. 55/2014 Z.z.
- 2015

Do roku 2010 len vo Finančnom spravodajcovi.

Od roku 2010 v Zbierke zákonov.

Výnos 2006 – MDPaT SR, Výnos od 2008 – MF SR.

Štandardy

- *„Štandardom je súbor pravidiel spojených s vytváraním, rozvojom a využívaním informačných systémov verejnej správy, ktorý obsahuje charakteristiky, metódy, postupy a podmienky, najmä pokiaľ ide o bezpečnosť a integrovateľnosť informačných systémov verejnej správy.*

Štandardy musia byť otvorené a technologicky neutrálne.“

(§6 ods. 1 zákona č. 275/2006 Z.z.)

- Povinnosť správcov informačných systémov
„zabezpečiť, aby bol informačný systém verejnej správy v súlade so štandardmi informačných systémov verejnej správy“
- Kto je povinný ich dodržiavať
  - ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy
  - obce a vyššie územné celky
  - Sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne
  - Kancelária prezidenta, NR SR, Ústavného súdu, Najvyššieho súdu, ...
  - právnické osoby v zriaďovateľskej alebo zakladateľskej pôsobnosti povinných osôb, ...
  - atď

Sankcie

- *„Ministerstvo (financií) uloží pokutu“
„**od 2 000 eur do 25 000 eur** povinnej osobe, ktorá je správcom, ak poruší povinnosti ustanovené ...“
(zákon č. 275/2006 Z. z.)*

- *„MF SR **neudelilo** do dnešného dátumu žiadnu finančnú pokutu.“*

Sankcie pri projektoch OPIS - „pozastavenie poskytnutia nenávratného finančného príspevku“

(citát z odpovede na žiadosť o informácie, február 2015)

Štandardy poskytovania údajov

Od 15. marca 2015

- §51 - §53

Výnosu o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy č. 55/2014 Z.z.

- *Kvalita datasetu*
- *Otvorené údaje*
- *Poskytovanie otvorených údajov*

Štandardy poskytovania údajov

Od 15. marca 2015

- „Ak sa údaje poskytujú **pre automatizované spracovanie**, štandardom kvality datasetu poskytovaného povinnou osobou je aj ich poskytovanie ako datasetu s **otvorenými údajmi** podľa § 53 a v kvalite **najmenej úrovne 3.**“
- Úroveň 0: „... dataset poskytovaný v elektronickej forme,“
- Úroveň 1: „... dataset dostupný vo webovom prostredí,“
- Úroveň 2: „... a obsah datasetu je štruktúrovaný tak, že umožňuje automatizované spracovanie,“
- **Úroveň 3:** „obsah datasetu je dostupný vo webovom prostredí, je štruktúrovaný tak, že umožňuje automatizované spracovanie, je poskytovaný v otvorenom formáte, nezávislom na konkrétnom proprietárnom softvéri,“
- **Úroveň 4:** „... na identifikáciu údajov datasetu a ich vzťahov sa používajú refencovateľné identifikátory,“
- **Úroveň 5:** „... dataset a jeho interné a externé vzťahy majú charakter identifikátormi prepojených údajov.“

Štandardy poskytovania údajov

Od 15. marca 2015

Otvorené údaje

- Povinné sprístupnenie aplikačným rozhraním
  - **REST** (Representational State Transfer)
  - alebo **SOAP** (Simple Object Access Protocol) minimálne vo verzii **1.2**,alebo v ucelenej forme cez **FTP** alebo **HTTP** (+ SSL/TLS)
- Povinné štandardy:
  - **XSD** (XML Schema Definition)
  - **OWL** (Web Ontology Language)
  - **XML** (Extensible Markup Language)
  - **RDF** (Resource Description Framework)
  - **CSV** (Comma Separated Values – RFC 4180 + príloha č. 5 Výnosu)
  - **JSON** (Javascript Object Notation)

Štandardy poskytovania údajov

Od 15. marca 2015:

Otvorené údaje - Povinná schéma pre poskytované údaje:

- XSD alebo OWL
- ak je použitý Comma Separated Values (CSV) alebo JavaScript Object Notation (JSON), poskytnutie textového opisu, obsahujúceho pre každý typ údajov najmä
  - 1. poradové číslo typu údajov a názov typu údajov, ak je použitý,
  - 2. opis dátového druhu typu údajov, napríklad v tvare „identifikátor“, „číslo“, „text“ a podobne,
  - 3. vecný opis typu údajov, napríklad v tvare „meno“ alebo „priezvisko“, a najmä pre údaj typu identifikátor aj referenciu na externú definíciu,
  - 4. ohraničenia pre hodnotu typu údajov, ak existujú,

Štandardy poskytovania údajov

Od 15. marca 2015

Otvorené údaje

- Identifikácia každého údaja – **referencovateľným identifikátorom**
URI – **<http://data.gov.sk/typ/trieda/podtrieda/.../referencia>**
kódom podľa číselníka alebo hodnoty
  - trieda, podtrieda, referencia – zverejňuje MF SR
- Povinné zaevidovanie v centrálnom katalógu otvorených údajov - na **data.gov.sk**, spolu s metaúdajmi (vrátane licencie)

Štandardy poskytovania údajov

Od 15. marca 2015:

Otvorené údaje - povinná identifikácia:

- pre identifikáciu každého údaja v poskytovanom datasete s otvorenými údajmi používanie
  1. referencovateľného identifikátora,
  2. kódu podľa príslušného číselníka alebo
  3. hodnoty predstavujúcej tento údaj,

Štandardy poskytovania údajov

Od 15. marca 2015

Otvorené údaje sú to vtedy, ak je zabezpečené:

- Vysporiadanie právnych aspektov
- Umožnené právne vzťahy pre používanie aj anonymne a automatizovane
- Podmienky prístupu sú explicitne uvedené a sú nediskriminačné
- Možnosť bezplatne použiť na komerčný aj nekomerčný účel, kombinovať s inými údajmi, dopĺňať, opravovať, modifikovať alebo použiť údaj bez povinnosti použiť ostatné z datasetu
  - Príklady licencií:
    - Verejná licencia (§76 nového autorského zákona) – najlepšie „na použitie akýmkoľvek spôsobom v neobmedzenom rozsahu“
    - Creative Commons, nie však „no commercial (NC)“ alebo „no derivatives (ND)“
- Dataset sa označuje ako „dataset s otvorenými údajmi“ – ak obsahuje najmenej jeden otvorený údaj

Štandardy poskytovania údajov

Od 15. marca 2015

*Poskytovanie datasetu s otvorenými údajmi tak, **aby bolo umožnené***

- 1. zistiť pre každý údaj okamih alebo dobu, v ktorej bol **platný**,*
- 2. zistiť po aktualizácii údajov, ktoré údaje boli **zmenené**,*
- 3. zistiť či je dataset **aktualizovaný** v reálnom čase alebo v určitej periodicite a v akej,*
- 4. odlíšiť **chybné** alebo nepresné údaje od správnych alebo presných údajov; ak to nie je možné, odlíšiť celý dataset ako dataset obsahujúci chybné alebo nepresné údaje,*

(§53 písm. g) Výnosu č. 55/2014 Z.z.)

Štandardy poskytovania údajov

Metaúdaje datasetu s otvorenými údajmi

Príloha č. 9 Výnosu č. 55/2014 Z.z.

Metaúdaje datasetu s otvorenými údajmi sú

- 1. názov datasetu,*
- 2. jednoznačný identifikátor poskytovateľa datasetu,*
- 3. referencia na miesto sprístupnenia datasetu a jeho schéma údajov,*
- 4. informácia o poskytovaní datasetu otvoreným spôsobom použitia podľa § 52 písm. b) alebo o spôsobe vysporiadania právnych aspektov prístupu k údajom v datase a ich používania,*
- 5. dátum prvého zverejnenia datasetu,*
- 6. informácia o aktuálnosti datasetu podľa § 53 písm. g),*
- 7. informácia o začiatku a konci účinnosti datasetu alebo jeho údajov, najmä ak je účinnosť odlišná od platnosti,*
- 8. katalóg, v ktorom je dataset evidovaný.*
- 9. Informácia o formáte súboru, v ktorom sú údaje datasetu poskytované. Pre každý súbor alebo odkaz na neho sa uvádza príslušný formát, v ktorom sú údaje poskytované.*

Štandardy poskytovania údajov

§2 Výnosu č. 55/2014 Z.z.

r) datasetom ucelená a samostatne použiteľná skupina súvisiacich údajov vytvorených a udržiavaných na určitý účel a uložených spoločne podľa rovnakej schémy,

s) dátovým zdrojom pôvodné miesto evidencie datasetu,

u) tripletom znalosť vo forme „subjekt predikát objekt“,

Štandardy poskytovania údajov

§2 Výnosu č. 55/2014 Z.z.

t) referencovateľným identifikátorom identifikátor, ktorý

- 1. má formát Uniform Resource Identifier (URI),*
- 2. je jednoznačný,*
- 3. je unikátny,*
- 4. je dlhodobo stabilný,*
- 5. je formátovo a štrukturálne konzistentný,*
- 6. je manažovateľný tak, aby umožňoval logicky rozširovať stanovenú štruktúru,*
- 7. je jasný, stručný a krátky,*
- 8. je pre fyzickú osobu jednoducho čitateľný,*
- 9. je bez súborových prípon,*
- 10. neobsahuje programátorské kľúčové slová,*
- 11. neobsahuje reťazec „www“,*
- 12. neobsahuje interpunkciu okrem znakov lomka, pomlčka a bodka, diakritiku a medzery okrem identifikátora fyzickej osoby podľa osobitného predpisu, 1) kde je možné použiť interpunkciu a diakritiku,*
- 13. obsahuje iba malé písmená,*
- 14. nahrádza špeciálne znaky, napríklad výkričník, úvodzovky, percento, hviezdička, zátvorka, dolár alebo mriežka, pomlčkami a podčiarkovníkmi,*

Štandardy poskytovania údajov

§46 Výnosu č. 55/2014 Z.z.

Základná Uniform Resource Identifier (URI) {zdrojová cesta} / {typ} / {trieda} / {podtrieda1/ podtrieda2/?} / {referencia}

1. základnú Uniform Resource Identifier (URI) tvorí „http://“,
2. zdrojovú cestu tvorí „data.gov.sk“,
3. typ tvorí jeden z reťazcov, ktorými sú
  - 3a. „id“, ak sa identifikuje neinformačný zdroj, ktorým je entita skutočného sveta,
  - 3b. „doc“, ak sa identifikuje dokument, vrátane takého dokumentu, ktorý opisuje neinformačný zdroj,
  - 3c. „def“, ak sa identifikuje definícia konkrétneho konceptu,
  - 3d. „set“, ak sa identifikuje súbor údajov,
4. triedu tvorí slovo alebo reťazec, ktoré zachytávajú podstatu identifikovanej entity skutočného sveta, napríklad „škola“, **a to podľa zoznamu referencovateľných identifikátorov zverejňovaného prostredníctvom webového sídla ministerstva,**
5. podtriedu tvorí slovo alebo reťazec sekundárnej klasifikácie triedy, ak je to potrebné; podtrieda nemusí byť použitá a môže vytvárať aj viacnásobnú štruktúru sekundárnych klasifikácií, **a to podľa zoznamu referencovateľných identifikátorov zverejňovaného prostredníctvom webového sídla ministerstva,**
6. referenciu tvorí reťazec, ktorý sa používa na identifikáciu jednotlivých inštancií konceptu, obvykle v tvare kódu z číselníka; **štruktúra reťazca je vytváraná v súlade so zoznamom referencovateľných identifikátorov zverejňovaným prostredníctvom webového sídla ministerstva,**

Komisia pre štandardizáciu - pracovné skupiny

- **Potrebná pomoc !**

- Dobrovoľníci do pracovných skupín - je veľmi málo aktívnych ľudí.
- Sledovať dodržiavanie štandardov
- Upozornenia na nedodržiavanie štandardov – standard@mfsr.sk
- Predkladať návrhy na štandardizáciu v oblastiach, kde je alebo hrozí vendor lock-in alebo nekompatibilita
- Verejný tlak – články, blogy, medializácia, sťažnosti, petície

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám (č. 211/2000 Z.z.)

- Od roku 2011 - Ustanovenia §21b - §21k (§21l)
transpozícia smernice o opakovanom použití informácií verejného sektora Smernica 2003/98/ES Európskeho parlamentu a Rady
- Novela – rokuje o nej práve NR SR – parlamentná tlač č. 1727
<http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&ZakZborID=13&CisObdobia=6&CPT=1727>
- Účinnosť má byť od 1. decembra 2015

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám

(č. 211/2000 Z.z.)

§ 21b

(1) Opakovaným použitím informácií je použitie informácie, ktorú má povinná osoba podľa odseku 3 k dispozícii, na podnikateľský účel alebo na nepodnikateľský účel odlišný od pôvodného účelu, na ktorý bola informácia vytvorená v rámci plnenia úloh tejto povinnej osoby. Opakovaným použitím informácií nie je výmena informácií medzi povinnými osobami podľa odseku 3 pri plnení ich úloh; tým nie je dotknuté ustanovenie § 21f ods. 6.

(2) Informáciou podľa odseku 1 je akýkoľvek obsah alebo jeho časť, najmä obsah záznamu na listine, záznamu uloženého v elektronickej podobe, v podobe zvukového záznamu, zvukovo obrazového záznamu alebo audiovizuálneho diela, v akejkoľvek forme, zaznamenané na akomkoľvek nosiči; informáciou podľa odseku 1 nie je počítačový program.

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám

(č. 211/2000 Z.z.)

§ 21g odsek 1

„(1) Povinná osoba sprístupňuje informácie na účely ich opakovaného použitia v podobe a spôsobom, ktoré umožňujú jej technické podmienky; prednostne však v elektronickej podobe, a pokiaľ je to možné a vhodné, ako **otvorené údaje**^{27na)} **umožňujúce automatizované spracovanie**^{27nb)} spolu s ich **metaúdajmi**.^{27nc)} Formáty a metaúdaje **by mali v čo najväčšom rozsahu** spĺňať formálne technické štandardy, ktorými sa na účely tohto zákona rozumejú písomné pravidlá s podrobným uvedením špecifikácií požiadaviek na zaistenie schopnosti rôznych softvérov vzájomne si poskytovať služby a efektívne spolupracovať.“.

- Poznámky pod čiarou k odkazom 27na až 27nc znejú:
„27na) § 52 výnosu Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 55/2014 Z. z. v znení výnosu č. 276/2014 Z. z.
27nb) § 51 ods. 2 výnosu Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 55/2014 Z. z.
27nc) § 2 písm. w) výnosu Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 55/2014 Z. z.“.

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám

(č. 211/2000 Z.z.)

§ 21d odsek 3

(3) Ak povinná osoba sprístupní informácie na účel ich opakovaného použitia, bez zbytočného odkladu **nahlási prevádzkovateľovi ústredného portálu verejnej správy**^{27m)} údaje o webových sídlach a iných miestach, kde sa zverejňujú skutočnosti týkajúce sa opakovaného použitia informácií najmä podľa § 21e ods. 5, § 21f ods. 7 a 8 a § 21k ods. 5. Prevádzkovateľ ústredného portálu verejnej správy tieto údaje **bez zbytočného odkladu zverejní** na ústrednom portáli verejnej správy.“.

Otázky?

stefan.szilva (a) gmail.com